

індивідуальних особливостей фігури; мати чітке композиційне вирішення (форма, силует, лінії, колір, прикраси).

Першим етапом створення сценічного вбрання до різних стилів арабського танцю є вивчення матеріалу про традиції виготовлення народних костюмів в країнах, де поширений даний культурний феномен (Алжир, Бахрейн, Єгипет, Іран, Ірак, Ізраїль, Йорданія, Кувейт, Ліван, Лівія, Марокко, Оман, Палестина, Катар, Саудівська Аравія, Сирія, Туніс, ОАЕ і Ємен). Студенти розглядають питання щодо виникнення давнього арабського вбрання, історію становлення традиційного арабського костюму, особливості сучасного арабського костюма.

На другому етапі майбутні фахівці ознайомлюються з творчістю сучасних дизайнерів сценічного вбрання, які створюють костюми для східних стилів танців; опановують основи етнодизайну сценічних костюмів.

Наступним етапом є самостійна робота по створенню сценічних костюмів до різних стилів арабських танців, що передбачає розробку ескізів, підбір матеріалів, виготовлення сценічного костюму в матеріалі (за пропозицією викладача) та захист навчально-творчої роботи.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що використання матеріалу про традиції виготовлення народних костюмів в країнах Сходу в професійній підготовці майбутніх вчителів мистецьких дисциплін є безперечним та доцільним для майбутньої професійної діяльності в полікультурному суспільстві.

Подальшу дослідницьку роботу доречно спрямувати на розробку науково-методичної моделі використання матеріалу про традиції виготовлення народних костюмів в професійній діяльності майбутніх вчителів мистецьких дисциплін у полікультурному суспільстві.

Література

1. **Алексюк А.М.** Педагогіка вищої освіти України/ А.М. Алексюк. – К.:Либідь, 1998.
2. **Болюбаш Я.Я.** Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти: Навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я.Я. Болюбаш. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 64 с.
3. **Будур Н.** История костюма /Н. Будур. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002. – 480 с.
4. **Верещагина Т. И.** Секреты арабского танца /Т. И. Верещагина. – Ростов н/Д.: Феникс, 2005. – 160, [8] с.: ил. – (Территория женщины).
5. **Горяинова О.В.** Костюмы и аксессуары для восточных танцев /О.В. Горяинова. – Ростов н/Д.: Феникс, 2005. – 284 с.
6. **Короткова М. В.** Культура повседневности: История костюма /М. В. Короткова. – М.: Владос, 2002. – 304 с.: ил.
7. **Стамеров К. К.** Нариси з історії костюмів / К. К. Стамеров , худож. М. Н. Грох. – К.: Мистецтво, 2007. – 432 с.
8. **Херольд Р.** Костюми народов мира. Иллюстрированная энциклопедия / Р. Херольд. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 240 с.
9. **Шевнюк О.Л.** Історія костюма: Навч. посіб./ О.Л. Шевнюк– К.: Знання, 2008. – 375 с.
10. [Електронний ресурс]: <http://www.aini.com.ua>.
11. [Електронний ресурс]: www.amaradances.com.
12. [Електронний ресурс]: <http://dance.mgp.com.ua>.

УДК 378.011.3 - 051:7.01

Коночкіна О.І.

РІВЕНЬ СФОРМОВАНOSTI ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

В статтє приводится количественный и качественный анализ результатов констатирующего исследования уровней сформированности профессиональной компетентности будущих учителей художественно-эстетических дисциплин.

Ключевые слова: *критерии диагностики, уровень сформированности профессиональной компетентности.*

Сучасність характеризується глибинними змінами, які відбуваються в різних галузях суспільного життя, в тому числі – в освітньо - виховному просторі. Педагогічна освіта сьогодні

поступово переходить на підготовку компетентного педагога-професіонала, який може будувати власну професійну діяльність на засадах особистісно орієнтованого, інтегративного й технологічного підходів.

До вивчення проблеми формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів зверталися вітчизняні та зарубіжні вчені. Так, учені В. Адольф, С. Вершловський, Г. Горланов, О. Добудько, І. Зимня, В. Кричевський, В. Маслов, Д. Мещеряков, Р. Овчарова, В. Стрельников, Н. Харитоновна, А. Хуторський, О. Шиян звертають увагу на необхідності розробки питань підвищення професійної компетентності вчителя в умовах багаторівневої професійної освіти. Важливими є дослідження, що присвячені питанням психолого - педагогічного становлення майбутніх учителів: Є. Барбіна, І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Сластьонін та інш. Питання розвитку педагогічної майстерності та професійного самовиховання розроблялись в роботах С. Єлканова, А. Кочетова, Л. Рувинського. Проблема підготовки вчителів художньо-естетичних дисциплін вивчається в роботах Л. Кондрацької, Л. Лімаренко, Н. Миропольської, О. Рудницької, О. Щолокової.

Незважаючи на достатню кількість наукових досліджень, багато питань з формування професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін висвітлені ще недостатньо.

Метою даної статті є аналіз результатів констатувального дослідження рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін.

Починаючи констатувальне дослідження, ми виокремили такі завдання:

а) розробити критерії та показники професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін;

б) виявити вихідний рівень сформованості професійної компетентності студентів;

в) виявити важливість для студентів рівня власної професійної компетентності.

Відповідно до завдань констатувального дослідження загальний склад студентів був розподілений на групи за курсами навчання і місцем розташування. Загальна кількість контрольної групи склала 102 особи; експериментальної – 92 особи.

В ході експерименту ми використовували адаптовані методики діагностування професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін. Зокрема, методи усного та письмового опитування, бесіди, анкетування, тестування, педагогічне спостереження за студентами під час лекційних та практичних занять, виконання самостійних завдань, тощо.

Визначення професійної компетентності студентів – майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін - здійснювалось на основі критеріїв і показників цієї якості, а також рівнів сформованості.

Оскільки у своєму дослідженні ми визначили головні критерії професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін, то і діагностику рівнів сформованості професійної компетентності ми провели за цими критеріями: когнітивний, мотиваційний, операційно-технологічний, процесуально-креативний. Коротко охарактеризуємо ці критерії.

Когнітивний – це система знань про сутність, структуру, функції та особливості ефективної діяльності майбутнього вчителя; знання про оптимальні стилі педагогічного спілкування; загальнокультурні та специфічні культурологічні знання; технологічні знання, які дозволяють створювати сучасний художній продукт; конструктивні стратегії поведінки; перцептивно-рефлексивні знання, які забезпечують можливість як проникнення у внутрішній світ особистості, так і здатність інтерпретувати художні образи, комунікативні знання, які дозволяють успішно встановлювати контакт із учнями, керувати педагогічними ситуаціями. Для формування когнітивного компонента майбутньому учителю художньо-естетичних дисциплін необхідно мати розвинені сприйняття, увагу, мислення, уявлення й пам'ять, а це означає, що гностичні уміння утворюють інтелектуальну основу професійної праці вчителя.

Мотиваційний – передбачає наявність мотивів, цілей, потреб, стимулює творче відношення до професійної діяльності, наявність інтересів до майбутньої професії. Під мотивацією традиційно розуміють спонукання, що викликають активність й визначають їх спрямованість. Мотивація впливає на професійне самовизначення, на задоволення людиною своєю професійною діяльністю. Професійна мотивація – це дія конкретних спонукань, які обумовлюють вибір професії і тривале виконання обов'язків, що пов'язані з нею.

Отже, мотиваційною сферою особистості називають сукупність стійких мотивів, які мають визначену ієрархію і висловлюють спрямованість особистості.

Операційно – технологічний – проявляється у вигляді знань про засоби педагогічної діяльності, які необхідні вчителю для проектування і реалізації той чи іншої педагогічної технології.

Процесуально-креативний – характеризується наявністю практичної творчої реалізації в процесі професійної діяльності, результатом якого може бути відповідний продукт матеріальної або культурної цінності. Цей компонент передбачає присутність креативної компетентності, а також творчості.

Виходячи з цього, ми визначили загальні показники професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін як важливої складової професійності:

- володіння базовими теоретичними знаннями і практичними навичками; загальнокультурні та специфічні культурологічні знання; володіння навичками самостійної роботи тощо;
- мотивоване спрямування на безперервне професійне самовдосконалення; творче відношення до професійної діяльності, наявність інтересів до майбутньої професії і т.д.;
- спроможність до системних дій у професійно-педагогічній ситуації; схильність до професійної рефлексії;
- вміння знаходити нестандартні рішення професійно-педагогічних завдань, володіння навичками креативно-творчої діяльності.

Відповідно до цього нами визначені такі рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін: низький (елементарний), середній (репродуктивний), високий (творчий); розроблені показники їх розвиненості.

Низький (елементарний) рівень професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін характеризувався несистематизованістю знань, умінь та навичок у художньо-педагогічній галузі, неспроможністю їх використовувати в професійно-педагогічній практиці; слабким володінням комунікативними навичками; низьким рівнем мотивації до професійного самовдосконалення; низьким рівнем креативності.

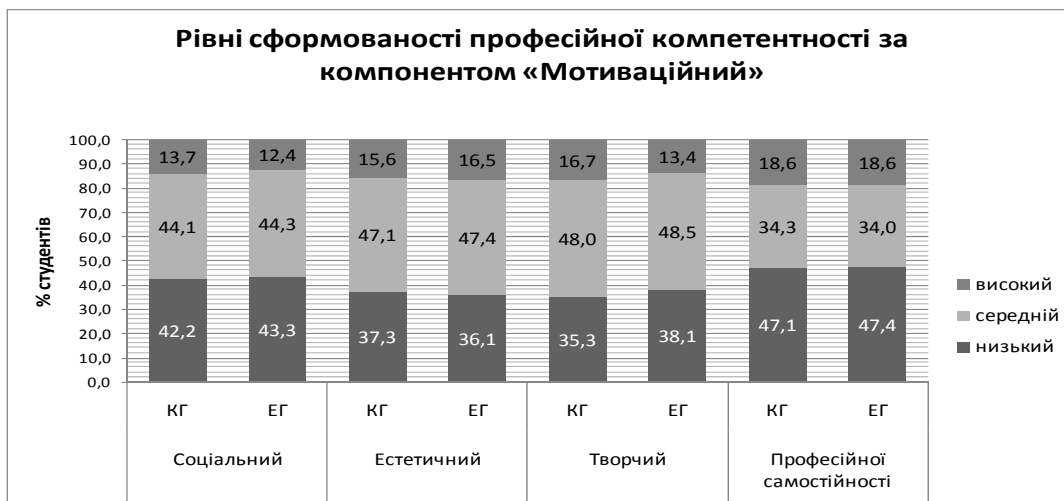
Середній (репродуктивний) рівень професійної компетентності ми визначали за рівнем систематизованості знань, умінь та навичок у художньо-педагогічній галузі, умінням використовувати ці знання в професійно-педагогічній практиці; певне володіння комунікативними і креативними навичками; спроможність до професійного самовдосконалення.

Високий (творчий) рівень професійної компетентності характеризується системністю знань, умінь та навичок у художньо-педагогічній галузі, доцільне їх використовувати у професійній діяльності; досконале володіння комунікативними навичками; широке користування креативними навичками; активне ставлення до професійного самовдосконалення, розвинуті особистісні якості (толерантність, доброзичливість, організаційність, самостійність, тощо).

У зв'язку з цим, нами було визначено рівні сформованості професійної компетентності за критеріальними показниками, що дало змогу визначити загальний стан сформованості професійної компетентності студентів. Ми отримали початкові результати рівня сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін на першому етапі. Так, скажімо, за досить важливим компонентом - когнітивний – рівень сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін в контрольній групі і експериментальній практично однаковий і характеризується як посередній – КГ - 42,4% та ЕГ - 43,2%, а комунікативний дещо перевищує: КГ - 47,1% та ЕГ – 46,4%. Це свідчить про те, що студенти, які навчаються за спеціальностями художньо-естетичного спрямування, мають більш розвинені комунікативні навички завдяки емоційно-творчій діяльності, постійним зіткненням з предметами культури і мистецтва, спілкуванням з питань творчості, тощо.

Отже, можемо сказати, що на початковому етапі експериментальної частини нашого дослідження рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін за когнітивним компонентом практично не вирізняються.

Визначивши рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін за мотиваційним компонентом, ми дійшли висновку, що студенти і контрольної групи і експериментальної мають досить низький рівень мотивації професійної діяльності. Це свідчить про те, що студенти не уявляють собі реальні завдання майбутньої професійної реалізації й можливості реалізації у своїй майбутній професійній діяльності. Своєю майбутню професійну діяльність студенти сприймають як можливість отримати відповідні матеріальні задоволення, ніж приймати активну участь у розвитку сучасного суспільства, мати більш широкі можливості соціалізації і професійної реалізації. Так, на питання «Що сприяло вашому вибору даної спеціальності?» більшість студентів відповіли: бажання отримати вищу освіту – КГ-56,6% і ЕГ – 58,3%; можливість вступу на бюджет – КГ – 32,7% і ЕГ – 31,5%. Лише найменша частка опитуваних обрала спеціальність як зацікавленість у професії – КГ – 10,7% і ЕГ – 10,2%. (Див. мал. 1).

Найбільш низький рівень мотивації представлений за критерієм професійної самостійності. Це обумовлюється низькою загальною підготовкою, низьким рівнем відповідальності, відсутністю самоорганізації і самодисципліни, а також недостатньо розвинутим творчим потенціалом.

Отримавши результати визначення рівнів сформованості професійної компетентності за операційно - технологічним критерієм ми дійшли висновку, що більша частка опитуваних респондентів прагнуть практичної реалізації, але досить погано уявляють собі вимоги до практичної професійної діяльності: вміння застосовувати отримані професійні знання, мати організаційні та управлінські навички, вміти здобувати й аналізувати інформацію з корисним її використанням, творчо підходити до своєї професійної діяльності, мати потребу у подальшому професійному удосконаленні й саморозвитку, тощо.

№	Критерії	Рівні сформованості					
		Низький %		Середній %		Високий %	
		КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
1.	Інформаційно-аналітичний	45,1	43,3	37,2	41,2	17,6	15,4

Такий критерій, як інформаційно-аналітичний має досить значну різницю між низьким рівнем і високим (див. таб. 1). І контрольна група і експериментальна показали майже однакові показники за результатами дослідження : КГ – 45,1% і 17,6% , а ЕГ – 43,3% і 15,4%. Тобто, ми бачимо, що на констатувальному етапі нашого дослідження обидві групи мають практично однаковий рівень сформованості професійної компетентності за компонентом «операційно - технологічний».

Визначивши результати стану сформованості професійної компетентності за процесуально-креативним критерієм ми зрозуміли, що студенти мають низький рівень розвитку творчого мислення, реалізації творчого потенціалу, і взагалі, спроможність до творчого підходу, до вирішення практичних завдань у майбутній професійній діяльності.

Найзначніші розбіжності між низьким рівнем (КГ -52,9%; ЕГ -53,6%) і високим (КГ – 15,7%; ЕГ – 11,3%) має інноваційний критеріальний показник, тобто, студенти практично не уявляють особистісних творчих можливостей в процесі професійної реалізації. Це характеризується нерозвиненим творчим мисленням, а також низьким рівнем творчого потенціалу.

Отже, проаналізувавши рівень сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін за всіма компонентами, підкріпивши ці результати наглядним матеріалом, ми можемо констатувати, що на першому експериментальному етапі нашого дослідження студенти обох груп мають досить низький рівень уявлень про свою професійну діяльність, тим більше, про професійну компетентності, і як слідство, низький рівень сформованості професійної компетентності за всіма визначеними компонентами. (Див. таб. 2).

За результатами констатувального експерименту ми дійшли висновку, що сформованість професійної компетентності студентів залежить не тільки від попередніх набутих навичок з навчання, але й від психологічної й фізичної підготовленості особистості, якостей надбаних умінь та навичок.

Констатувальний експеримент дозволив виявити фрагментарність знань і умінь в художньо-естетичній галузі, досить слабкий рівень мотивації до майбутньої професії, а також низький рівень самостійності.

Узагальнені дані рівнів сформованості професійної компетентності
(за даними констатувального експерименту)

Рівні професійної компетентності	КГ	ЕГ
Низький рівень	40,8%	41,4%
Середній рівень	40,9%	41,1%
Високий рівень	18,0%	16,6%

Таким чином, діагностика вихідного рівня сформованості професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін, дала можливість визначити, що рівень фахової підготовки знаходиться переважно на елементарному та репродуктивному рівні. Така рівнева характеристика не повинна бути задовільною відповідно сучасних вимог до педагогічно-професійної підготовки, якісним чинником якої є саме творчий рівень фахівців. Тому виникає потреба у створенні відповідних умов щодо вдосконалення професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін.

УДК 378.637.016:78(043.3)

Єременко О.В.

**ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: ЗМІСТ ТА СУТТЄВІ ОЗНАКИ РЕАЛІЗАЦІЇ
В МАГІСТРАТУРІ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

Актуалізована проблема теоретико-методологічного забезпечення підготовки спеціалістів музичного мистецтва, раскрыто суцність консолідаційного єдинства пізнавально-поискового, оціночно-інтерпретаційного і творчески-производительного видів учебної діяльності магістрів музично-педагогічного профіля.

Ключевые слова: *спеціалісти магістерського рівня, пізнавально-поисковая, оціночно-інтерпретаційная, творчески-производительная діяльність, консолідаційний підхід.*

Необхідність істотних змін у методології вищої освіти на основі гуманізації, демократизації, фундаментації зумовлює потребу в розробці новітніх підходів до підготовки фахівців магістерського рівня в галузі музичної педагогіки. Винайдення нових можливостей у з'ясуванні проблеми магістерської підготовки пов'язано з обґрунтуванням питань стосовно її теоретико-методологічного та методичного висвітлення.

Вітчизняна вища школа має значні здобутки в галузі підготовки фахівців до діяльності у музично-педагогічній сфері (Е. Абдуллін, Л. Арчажникова, А. Козир, О. Михайличенко, Г. Ніколаї, О. Олексюк, О. Отич, В. Орлов, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Танько, О. Хижна, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.). Втім, аналіз методологічної та методичної літератури з досліджуваної теми, а також вивчення практичного досвіду організації навчального процесу на різних рівнях підготовки майбутніх фахівців дозволяє зробити висновок, що у численних і вагомих за теоретичними й прикладними результатами надбаннях педагогічної науки залишаються поза увагою проблеми комплексного дослідження теорії та практики магістерської підготовки. Недостатність наукової розробки і потреби сучасної практики зумовлюють доцільність обґрунтування провідних теоретичних аспектів музично-педагогічної освіти фахівців на магістерському рівні, які вбирають в себе ряд взаємопов'язаних позицій щодо формулювання та систематизації провідних понять навчання магістрів музичного мистецтва.

Ми розглядаємо особливості залучення майбутніх фахівців до пізнавально-пошукової, оцінювально-інтерпретаційної і творчо-продуктивної діяльності у річищі консолідаційного підходу, що передбачає збереження специфіки кожного з різновидів діяльності при реалізації їх внутрішньої спорідненості, взаємопроникнення і взаємозбагачення. Консолідаційне застосування пізнавальної, оцінювальної і творчої діяльності створює фундамент для досягнення внутрішньої цілісності навчальних дій студентів магістратури. Так, пізнавальна діяльність містить можливості для оцінювання отриманої інформації, для реалізації творчих підходів магістрантів у оволодінні певними знаннями. Оцінювальні дії не можуть не супроводжувати процеси пізнання і творчості. Творчі